

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 3216/2022
30.08.2023. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Драгане Маринковић, председника већа, Марине Милановић и Зорице Булајић, чланова већа, у парници тужилаца АА из ..., ББ из ... и ВВ из ..., чији је заједнички пуномоћник др Марија Јоксовић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарства унутрашњих послова, коју заступа Државно правобранилаштво Београд, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2387/21 од 08.09.2021. године, у седници већа одржаној дана 30.08.2023. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 2387/21 од 08.09.2021. године и пресуда Вишег суда у Београду П 1302/20 од 24.12.2020. године и предмет **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 1302/20 од 24.12.2020. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужилаца којим је тражено да се обавезе тужена да тужилци ВВ по основу материјалне штете настале на грађевинском објекту и стварима у објекту, исплати износ од 31.657.873,33 динара са законском затезном каматом почев од 14.09.2018. године па до исплате; тужилци ББ по основу тражене штете износ од 31.657.873,33 динара са законском затезном каматом почев од 14.09.2018. године па до исплате, тужиоцу АА по основу материјалне штете на грађевинском објекту и стварима у објекту износ од 31.657.873,33 динара са законском затезном каматом почев од 14.09.2018. године па до исплате, а по основу материјалне штете за изгубљену зараду тужиоцу АА износ од 31.890.323,53 динара са законском затезном каматом почев од 27.10.2020. године па до исплате. Ставом другим изреке, обавезани су тужиоци да туженој на име трошкова парничног поступка солидарно исплате износ од 1.389.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 2387/21 од 08.09.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужилаца и потврђена пресуда Вишег суда у Београду П 1302/20 од 24.12.2020. године. Ставом другим изреке, одбијени су захтеви тужилаца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиоци су изјавили преко пуномоћника благовремену ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и због погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао другостепену пресуду на основу одредбе члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11 ... 18/20) и оценио да је ревизија тужилаца основана.

Према утврђеном чињеничном стању, у угоститељском објекту „ГГ“ у ..., у улици ... број ..., која је била власништво сада пок. ДД (чији су оглашени законски наследници овде тужиоци), а у ком објекту је угоститељску делатност на основу уговора о закупу са сада пок. ДД, обављао његов син, овде тужилац АА, у ноћи између 03. и 04.05.2001. године избио је пожар којом приликом је тај објекат до темеља изгорео. Пожар је проузроковао припадник специјалне јединице МУП-а Републике Србије ЂЂ против кога је покренут и кривични поступак пред Општинским судом у Кули, а у вези са предметним догађајем. Критичном приликом ЂЂ није био на дужности, већ је у објекту боравио ван свог радног времена, као приватно лице и из приватних разлога и био је у алкохолисаном стању. Носио је пиштољ марке „Берета Ф 92“ као своје лично наоружање, које није задужио као командант јединице ЈСО. До пожара је дошло тако што је ЂЂ у алкохолисаном стању пуцао у ТВ апарат који је био окачен између кружног шанка на коме су се појавиле варнице, а убрзо затим је дошло до експлозија флаша са пићем и почео је пожар који се брзо ширио, јер је у унутрашњости локала било доста дрвета. Како је изјавио када је саслушан као сведок, пуцао је из пиштоља марке „Берета Ф92“ које је било његово лично наоружање, а што је у складу са налазом вештака који је првостепеном суду достављен уз допис IV К бр. 317/08 од 23.12.2008. године, Четвртог општинског суда у Београду из кога произилази да су оштећења регистрована на достављеним предметима настала највероватније под дејством пиштољског метка калибра 9x19 мм, а који калибар користи и пиштољ марке „Берета Ф92“, док са друге стране током поступка нису пружени другачији докази.

На основу утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је оценио да приликом штетног догађаја ЂЂ није био на службеној дужности, да није поступао у својству службеног лица, да је у предметном објекту био присутан из приватних, а не службених разлога, да је пуцао из личног, а не службеног пиштоља марке „Берета Ф92“, због чега радње које је предузео нису ниукаквој вези са радњама када би држава била одговорна за рад свог органа или запосленог, јер се не ради о радњама које су вршене у оквиру службе код тужене, а да тужена такво његово понашање није толерисала, већ је против истог покренула кривични поступак, због чега нису испуњени услови за примену члана 172, 173. и 174. Закона о облигационим односима.

Другостепени суд је прихватио правни став и дате разлоге првостепеног суда, оцењујући да је правилан закључак да тужена није пасивно легитимисана да тужиоцима накнади штету, јер није власник опасне ствари којом је изазван пожар и да зато не може бити одговорна за понашање својих службеника ван радног времена, у овом случају ЂЂ,

за кога није утврђено да је приликом критичног догађаја пуцао из службеног пиштоља, власништва тужене.

Основано се у ревизији тужилаца истиче да су нижестепене пресуде засноване на погрешној примени материјалног права, због чега је чињенично стање остало непотпуно утврђено.

По оцени Врховног суда, нижестепени судови нису на сигуран и поуздан начин утврдили испуњеност услова за примену одредаба члана 170. став 1, 171. став 1, 172, 173. и 174. Закона о облигационим односима.

Одредбом члана 172. став 1. Закона о облигационим односима прописано је да правно лице одговара за штету коју његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција.

Из наведене одредбе произилази да правно лице одговара за обавезе по основу накнаде штете проузроковане радњама лица као органа, јер ти органи наступају у правном промету као правно лице, а не као његови радници или заступници – чим неко наступа у функцији органа, он је део правног лица, а не лице ван њега.

Није спорно да је штету у конкретном случају узроковао ЂЂ који је тада био командант ЈСО са седиштем у Кули при Министарству унутрашњих послова Републике Србије. На ту дужност постављен је од стране надлежних органа тужене, на који начин је тужена створила везу са њим, па самим тим поставља се и питање постојања објективне одговорности тужене која на тако одговорну дужност треба да постави лице са великим степеном одговорности и професионализма, јер је у питању обављање опасне делатности од стране ЈСО у смислу одредбе члана 173. и 174. Закона о облигационим односима (одредбом члана 173. ЗОО прописано је да штета настала у вези са опасном ствари односно опасном делатношћу сматра се да потиче од те ствари, односно делатности, изузев ако се докаже да оне нису биле узрок штете; одредбом члана 174. ЗОО прописано је да за штету од опасне ствари одговара њен ималац, а за штету од опасне делатности одговара лице које се њоме бави). Претпоставке одговорности за другог су незаконитост, узрочна веза, штета и одговорност, а у проведеном поступку није на сигуран начин утврђена објективна одговорност тужене.

Нижестепени судови су на основу исказа виновника штетног догађаја утврдили да је исти критичном приликом пуцао из личног наоружања – пиштоља марке „Берета Ф 92“ прихватајући његов исказ. Међутим, у списима предмета постоји извештај Полицијске станице „Нови Београд“ и Полицијске станице „Савски венац“ да ЂЂ у легалном поседу од 1993. године има једино пиштољ марке „Црвена Застава“ М99 калибра 9 мм пара, а исти је приликом поновног саслушања одбио да се изјасни коју врсту оружја је имао као лично наоружање, а које службено. По исказу сведока ЕЕ, пиштољ марке „Берета Ф 92“ у време штетног догађаја налазио се у арсеналу ЈСО, чији је ЂЂ био командант, а дужили су га виши официри, шефови борбених група и помоћници, па је остало неутврђено да ли је командант те јединице био задужен пиштољем марке „Берета Ф92“ у време штетног

догађаја, или је користио тај пиштољ без формалног задужења. Нижестепени судови погрешно закључују да је на тужиоцима терет доказивања чињенице којим пиштољем је виновник штете био задужен, јер је на туженој терет доказивања чињенице да је то лице било службено задужено другом марком пиштоља, а не оном из којег су испаљени хици. Због наведеног остало је неутврђено из ког пиштоља је критичном приликом пуцано из службеног или личног наоружања запосленог, при чему је и у опису кривичног дела које је поводом тог догађаја било стављено на терет виновнику штетног догађаја унето да је пуцано из пиштоља неутврђене марке.

Међутим, одговорност државе у овом спору може бити заснована не само по основу одговорности правног лица за штету коју проузрокује његов орган (члан 172. ЗОО) и по основу одговорности за штету од опасне ствари и опасне делатности (члан 173. и 174. ЗОО), већ и по основу одговорности за штету коју запослени на раду или у вези са радом проузрокује трећем лицу, осим ако докаже да је запослени у датим околностима поступао како је требало (прописано чланом 170. став 1. ЗОО која одредба се примењује на основу члана 171. став 1. ЗОО).

На такву везу тужене и виновника штете указао је Врховни касациони суд у решењу Рев 730/2016 од 09.03.2017. године донетом у овој парници, у коме је исказан став да за оцену одговорности тужене није пресудно да ли је пуцано из личног или службеног наоружања и да ли је то учињено у радно време или током приватне посете, већ је битно да је тужена формирала ту јединицу и толерисала понашање њених припадник и команданта који су се и по истеку радног времена кретали наоружани службеним и личним наоружањем, односно на начин као да су на сталном дежурству, што се правдало природом њиховог посла, тако да трећим лицима, па ни тужиоцима, није могло бити познато да ли су критичном приликом били на службеном задатку или не.

Судови се позивају и на део исказа саслушаног сведока ЂЂ да су сви припадници његове јединице, па и он, били увек на „пасивном дежурству“ након истека радног времена (7,30 – 16 часова) због природе посла те службе, али на те околности није утврђено да ли је ЂЂ у време извршења штетне радње био на „пасивном дежурству“ или не и од каквог би утицаја такво утврђење било на основ одговорности тужене, с озбиром на правне последице „пасивног дежурства“, а остало је неутврђено и да ли је ЂЂ због овог догађаја суспендован или не од стране послодавца, јер је утврђење наведених чињеница од утицаја за правилну примену материјалног права из члана 170. став 1. у вези члана 171. став 1. ЗОО.

У поновном поступку првостепени суд ће имати у виду напред наведено, па ће, уколико оцени да су испуњени услови за примену члана 170. став 1, 171. став 1, 172, 173. и 174. ЗОО утврдити и оценити битне чињенице за примену одредбе члана 185. и 189. ЗОО.

Укинута је и одлука о трошковима парничног поступка јер иста зависи од коначног исхода парнице.

Са изнетих разлога, Врховни суд је одлучио као у изреци решења, применом одредбе члана 416. став 2. Закона парничном поступку.

**Председник већа-судија,
Драгана Маринковић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**

ЈВ-23